

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám. **Előfizetési árak:** Egy háromhasábos petitisor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Gazdasági akció a Felvidéken.

F. Széles keretű és életbe vágó fontossággal bíró gazdasági programnak a kidolgozásán fáradozik Esterházy János gróf, Nyitramegye közéletének ez az agilis tagja, a kit a vármegye által kiküldött nemzetiségi bizottság, a kérdésnek közgazdasági szempontból való előkészítésével megbízott.

A nemzetiségi kérdés itt a Felvidéken nem egyszerű kérdés, nem olyan feladat, melyet az állam jogköréből folyó közrendészeti intézkedésekkel teljesen meg lehetne oldani. Ellenkezőleg itt a teendők sokaságával állunk szemben, a politikai, társadalmi és közgazdasági alkotások egész sora szükséges itt, hogy a nemzetiségi igazságokból származó bajokat gyökeresen orvosolhassuk.

Különösen a gazdasági téren kell a törvényhozásnak és a társadalomnak vállvetve fontos alkotásokat létrehoznia, hogy a nemzetiségi túlzók lába alól kiránthassuk a gyékényt.

Köztudomású, hogy a Magyarországon lakó nemzetiségek legnagyobb részét a hazához való hűtlenségnek a gondolata és érzése nem szállná meg, ha nem volnának gonosz lelkű izgatók, a kik a népben a magyar nemzet és magyar állam

íránt ellenszenvet támasztanak, azt élesztik, gyűlöletté fejlesztik s ennek révén a tömeget a kifelé gravitáló törekvések sodrába terelik.

Az a pont pedig, melyen ezek az izgatók a lábukat megvetik és erősen megállanak, a nép elégedetlensége. A tapasztalat tanúsítja, hogy a politikai és társadalmi tüzek keletkezésénél mindig az elégedetlenség volt az a gyúanyag, melynek szétszórt roppentyűiből az izgatás szikrái tüzet lobbantottak fel. Elégedetlen népet be lehet kergetni minden izgalomba, minden oktalanságba, be lehet hajtani a legszedítőbb örvénybe.

Sajnos, a nem szünő, sőt egyre nagyobb mérvet öltő kivándorlás kétségtelenül arra vall, hogy Magyarország népei ma nap mind elégedetlenek: magyarok, tótok, németek, ruthének, oláhok, szerbek. A magyaroknál az elégedetlenség abban nyilvánul, hogy elhagyják hazájukat, másutt keresve jobb megélhetést, szebb jövőt. A nemzetiségek elégedetlensége azonban már nemcsak a tömeges kivándorlás tényében jut kifejezésre, hanem a hazafiúi kötelek azon megtárgyalásában is, mely sokaknál a magyar nemzetől való érzelmi elszakadásra vezetett.

A nemzetiségeknél ennél fogva az elégedetlenség forrásainak a betapasztása

már a nemzetiségi kérdés szempontjából is sürgős szükségességet képez. Van pedig két általánosan ismert forrása az országban uralkodó elégedetlenségnek, az egyik egyetemes, a másik részletes. Az egyik a közgazdasági inség, mely az ország minden vidékén érezhető, a Felvidéken azonban egyenesen nyomasztó; a másik a rossz közigazgatás, mely helyenkint a gazdasági nyomorral találkozva és társulva, türethetlenné teszi a nép helyzetét.

Ilyen körülmények között, a ki a népnek kenyeret ad és a közigazgatási állapotokat sikeres munkával megjavítja, az kezében tartja a nemzetiségi kérdés megoldásának a kulcsát. Jól megélni tudó, emberséges és igazságos bánásmódban részesülő nép megelégedett lesz, szeretni fogja a rögöt, mely megtermékenyült verejtékétől és gyümölcsöt hozott neki, ragaszkodni fog az állami intézményekhez, melyeknek jólétét köszönheti, bizalommal fog hallgatni papjaira és tisztviselőire, a kikben nem állami kémekeket és rideg törvényőröket fog látni, hanem odaadó barátokat.

Ebből az álláspontból kifolyólag, a Nyitra vármegye törvényhatósága által kiküldött nemzetiségi bizottság alapos tanulmányozás tárgyává teszi a várme-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Erős szív.

Irta: Reviczky Irma.

Holdvilágos este volt. Szép augusztusi est, mikor annyi a csillag a ragyogó kék fátyollal bevont fényes égen, hogy egymás mellett el se fér és sűrűn hull le...

A Kárpátok sötét hegylánca, valamint a kivilágított kastély is csöndesen terül el a holdfényben.

A tájra siri némaság borult, a kastélyban azonban ideges hangulat honolt. A vendégek másról se beszéltek, mint a gépkocsiról és a versenyekről... E modern sportnak a hősei leginkább vonják magukra mostanában a nők figyelmét. És a gépkocsin úgy imponálnak egyeseknek, — akár csak az ó-kor kipróbált vitézei, a kik nem riadtak vissza egy-egy meredek várfoktól — és a hétfejú sárkánynyal is megbirkóztak örömeit, a szép sárkány-kisasszonyért, ha a dolog úgy fordult...

A hős csak hős marad, akár vadul száguldozik egy szilaj csikón nyereg nélkül — vagy pedig örült sebesen vágat, mechanikus erő által hajtott gépkocsin...

„Tedd kockára én érettem az életedet és én a tied leszek” — ebben rejlik a női szerelemnek egész logikája.

Ezt a témát szóba hozta a háziúr is, Völgyesi Ferenc, nyugalmazott őrnagy és földbirtokos. Ötven éves korában is szép, daliás alak. Arca napbarnított, mint azé, a ki a legtöbb idejét a szabadban tölti.

Első feleségétől két felnőtt fia volt már, mikor a szép Magdát, tisztartójának ifju leányát, oltárhoz vezette, fiai egykoruak voltak a mostoha mamájukkal, de ez nem zavarta egy csöppet sem a családi békét.

Völgyesi Ferenc boldogan élt Hidy Magdával. Boldogan?...

A napsugár felolvastja-e a havat a jég-hegyek tetején?

A téli nap fejleszt-e virágot?

Ád-e meleget a hold?

No de, ha jól tudom, a házasságok a legújabb korban nem is „az égből”, de a földön köttetnek.

A hegyes-völgyes, girbe-görbe földön...

Együtt ültek a „nagy szalonban” az egész család. Az öreg földesúr szép, fiatal felesége, a két nagy fia és egy négy éves leánya. Azonkívül egy néhány vendég, urak és hölgyek, a közeli

fürdőből; a hol ma egy gépköcsi versenyt rendeztek.

— A drót egyre hozta a híreket és Váray Viktor, úgy látszik, elnyeri az első díjat.

Váray Viktor a háznak jó barátja lévén, leginkább vonta magára a vendégek érdeklődését.

— Oh milyen boldog lenne Viki barátunk, ha tudná, hogy mennyire érdeklődnek iránta a szép hölgyek, — mondá a háziúr mosolyogva. — Ugyebár hölgyeim, az önök szíve most csakis a Vikiért dobog, bármilyen fekete is az arca a portól és az izzadságtól, és ha mindjárt olyan csunya is az automobilon, mint hajdanában Achilles a porlepte hadkocsin...?

— Nem tagadjuk, feleli Magda asszony, de én nem elragadtatással, hanem félelemmel gondolok rája. Félek, hogy a gépkocsin valami baleset éri. Egy kő az országúton, a melyet egy gonosz ember vagy egy pajkos gyerek eléje gördít, veszélybe sodorja, vagy egy ügyetlen fordulat a halálát okozhatja...

— Annál érdekesebb lesz a férfi, — mondá a férje.

— Mindenesetre az által, hogy veszélyben forog — kontráztak a jelenlévő hölgyek.

Magda türelmetlen hangon szólt közbe: — Én gyűlölöm, a miért felelmet kelt bennem.

gyében uralkodó közgazdasági viszonyokat, hogy programot dolgozhasson ki, mely a népjólét előmozdításához lényegesen hozzá járulhat. Ez a program első sorban Nyitra megye viszonyait fogja szem előtt tartani, de úgy hisszük, lesznek benne az egész Felvidékre kiterjedő vonatkozások is.

Sokféle szempont merül fel a vármegye közgazdasági állapotainak vizsgálásánál. Itt van például a bányá ipar szempontja, melyet fontos közkereseti és mezőgazdasági érdekek emelnek ki. Ezt a szempontot eddig sem a kormány, sem a megye figyelemre nem méltatta. Pedig a bányáüzem nemcsak számos munkás kéznek ad foglalkozást, hanem ezenkívül más iparágakat is teremt és lendületet ad a mezőgazdaságnak.

Ha például a privígyei járásban található szentlepek feltáratnának, a mellett, hogy sok munkás kapna a bányában kenyeret, szövögyárakat lehetne létesíteni a vidéken, s ezeknek gyapjufonál-szükségletét a háziipar révén lehetne előállítani. Ez azután lehetővé tenné a gyapjunak helyben való értékesítését, a mi ismét a juhtenyésztés fellendülését vonná maga után.

A megye más vidékein talán egyéb iparnak az előfeltételei vannak meg, oly termények tudniillik, melyeket iparilag feldolgozni érdemes volna, milyenek a gyapju-, kender és lentermelés, a talajnak jó minőségű homok és agyagrétegei üveg vagy agyagipar létesítésére.

Nagy mérvű befolyást gyakorolnak a gazdasági viszonyokra a szövetkezetek, a nagy uradalmak, míg a középirtok, ép úgy, mint a közigazgatás a nép vezetésében vinne jelentékeny szerepet.

Ha most már sikerül egy olyan gazdasági akciót megindítani, mely a nép anyagi helyzetével összefüggő összes kérdéseket felöleli és ha nem is egyszerre, de a szükség mérve és a helyi viszonyok

legsürgősebb követelményei szerint alaposan elintézi, akkor az ezen akcióhoz közreműködő tényezők nagybecsű szolgálatot tesznek a magyar államnak, melytől az meg fog izmosodni, egységében megerősödni, politikai súlyában meg fog gyarapodni.

Egyházmegyei népoktatásunk 10 éve. (1893—1903.)

Mihálik József egyházmegyei főtanfelügyelőtől.

Egyike azon jelszavaknak, melyek alatt korunk elérhetni véli az emberiség általános boldogulását a „Nepoktatás.”

Minden időközön át egyházunk ezt legelső feladatának tekintette, de mintha az értelmet fölvilágosító tanainak égi fénye kialudt volna, az erkölcsöket főtartó sava pedig vegkép megfogyott volna, a múlt század három tizedében nálunk is föllépett az állam ama követelésével, hogy az egész közoktatásügy szervezése, irányítása, vezetése az ő jogköre és feladatai közé tartozik. Holott csak az egyháznak a népoktatás terén tapasztalt elégtelenségét van hivatva pótolni.

Mi sem természetesebb tehát, minthogy az iskolának elbirtokolása és az állam ezer fele túlkapásai ellen küzdenünk kell mindaddig, míg anyagi eszközeink, népünk józan felfogása, kath. öntudata és áldozatképessége nekünk ezt lehetővé teszi, habár felő, hogy az egyenlőtlen küzdelemben mi leszünk a vesztesek.

Hogy egyházunk vezetése alatt mennyire fejlődött egyházmegyénkben a népnevelés ügye az utolsó évtizedben, 1893—1903, elmondják az itt álló statisztikai adatok.

A) Mit tettünk az 1868. évi 38. t.-c. 11. §-nak végrehajtásával új iskolák építése, a régiak kibővítése vagy átalakítása körül?

1893-ban volt 137 anyaközségi, 138 filialis, 28 völgyi és irtványi, összesen 303, iskolánk 384 tanterem s ugyanannyi tanítóval. Van pedig az 1902/3. tanév befejeztével 134 parochiális, 155 völgyi, 8 irtványos, összesen 297 iskolaépület 439 tanító s tanteremmel, tehát 55 tanító s tanteremmel több, mint 1893-ban.

Sajnos ez idő alatt elvesztettük a trencsényi fiúiskolát, ivánkai s köröskényi plebániát, Hlózsa, Czabai, Trencsény-Tepliaci filialis iskolákat.

Trencsény vármegye területén ez időközben alapostul újraépítettük 1893/4-ik tanévben: Pravoie, Bizkupic, Bohuszlavic, Biróe és Duló-Ujfalu iskoláit. 1894/5-ben Pelyvás, Apáthi és Szoblahót 1895/6-ban Dubodjel, Zboró, Zsigmondháza és rovnei irtványon. 1896/7-ben Kis-Gradna, Vág-Podhragy és Kuti irtványon. 1897/8. Kis-Bittse, Hlinik, Szádecne, Cselko-Lehota, Nagy-Chlivény, Nagy-Gradnán; 1898/9. F.-Kocskóc, Ugyics Nagy-Kubra, Makó, Zubák; 99/100. Felső-Mosteneec és Klubinán; 1900/1. Tissina,

Vadicsó, Turna, Závodje, Bolessó, Lodno, Krasznán, Mikusócz, Pruzsinán. 1901/2. Sztupne, Hvoznic, Szelec, Divina, Ochodnicza, Rassó, Teplicska, Frivald, Precsin, Orechó, Milochó, Rajecz, Felső-Marikó, Podhorjén, összesen 53-at. — Átalakítottunk és kibővítés által törvényes karba hoztunk ez idő alatt: a felső-lieszkói, bíróci, zástranyei, miezgóci, rjeesnicei, kollarovici, zliechói, dubnici, radvostkai, rovnei, oroszlankeő-podhragyai, petrovici, hornyáni, ledniczi, sztrazsvoi, felső-mosteneeci, felső-hricsói, psurnovicituchinai, misseni, teplai, zsolna-zárdai, petri-lehotai, povinna, budatin lehotai, radolai, és podhorjei iskolákat, összesen 28-at.

Nyitra vármegye területén: 1893/4. minta-iskolát épített Chinorán; 1898-ban paulai szent Vincze leányai vezetése alatt álló monumentális tanodát a püspök úr Mocsonokon, Darázin, Tormoson és Dívéken; 1901. Nyitra-Zsambokret, Zsere és Novák; új tanteremmel kibővítette és törvényes karba hozta iskoláit Szolcsány, Szakcsán, Királyi, Bossány, Nyitra-Szucsány, Brogyán, Csavoj, Jeskofalu, Kosztofnafalu, Alsó-Lelócz, Széplák, Pográny, Gerencsér és Nyitra-Rudnó. — Ezen építkezésekre fordított összeg 777,016 kor. 43 fill., melyhez az egyházmegyei alapok 214,008 kor. 23 fill., a hitközségek készpénzben 344,213 koronával, anyag, kézi és igaz napszám pénzértékben 41,301 kor.

Magánosok: ő Felsége 400 kor., ő méltósága a püspök úr 161,454 kor. 20 fill. herceg Hohenlohe 8000 korona; gróf Pongrácz Adolf vágujhelyi prépost 8000 kor.

Áldozatkészségben előljártak a rajeczi kerület hitközségei, melyek 40,000 korona készpénz és 10,920 kor. napszám. (maga Rajec község 30,000 kor.) a várnai kerület 36,650 (Teplicska 20,000 kor.); szakcsányi kerület 33,665 kor.; kisucza-ujhelyi kerület 22,525 koronát költöttek iskoláikra; legkevesebbet az illavai 2325 koronát, és a vágbesztercei 3600 koronát. Legmagasabb püspöki segélyben részesült a rajeczi kerület 13,200 korona; bittsei 12000 kor., rudnói 11642 kor., legkisebben az ó-besztercei 1400 kor. és csaczai 1200 kor.

Iskolaépületeink közül jó karban áll 200, 52 kielégítő, 45 rozsz, bérházakban van 25 elhelyezve. Biztosítva vannak majdnem mind 20,000 korona biztosítási összeggel ennek megfelelő értékben. Iskolai alapítványok összege: 48,121 kor. és 22 hold szántó; legnagyobb alapítvány, melyből részben az iskola is fentartatik, van Ocsadnicán 12,000 kor., Bittsén 11,700, Horelicán 11,000. Faiskola van 80 jó, 43 kielégítő és 60 rozsz karban, 144 helyen nincs. Róm. kath. címre betáblázva 261, község névén 12, jelleg nélkül 7, semmiképp 17.

Felszerelés dolgában páratlanul állanak a zárdai iskoláink, valamint a tanteremny is a legörvendetesebb; az államiakat felülmulják: a bittsei, baáni, illavai, szoblahói, graduai, zsolnai, rakovai, turzófalvi és sok más. Hogy 80 fiókközséginek még a legszükségesebb tanszere sincs, annak csak az apró községek kis lélekszáma s

— Ugyan, ugyan, — kiáltott fel Völgyesi Ferenc élénken, a mi nejemnek is feltűnt: — Én fiatal koromban — folytatá tovább — eszeveszetten lovagoltam és nem egy merész tettet vittem véghez — egy szép szempár fölvilágására... és tudom, hogy a női szív másképp vélekedik ez esetben. Igaz, hogy én „a lókorból” való vagyok, most pedig a gépkocsi járja... Csak a veszély maradt ugyanaz, ez nem változott. A gonosz veszély, ez a nagy csábító...

A férj e beszéd alatt nem egy komoly pillantást váltott nejevel. Megértették egymást. Egy volt a gondolatuk. Csak a személy, melyre vonatkozik, volt más és más...

Az asszony nem Váray Viktorra gondolt.

Vendéget vártak a kastélyba. Bodó Andort, a híres automobilistát, a ki külföldről haza érkezik gépkocsin és atutaztában látogatást teszen Völgyesieknél.

A férj e nyílt tekintete előtt a fiatal asszony nem merte lesútni a szemét. Az ura szemében az őszinte szeretet fátylaja lobogott, mindamellett valami szomorú, félelmetes fény lappangott mögötte, a mely olykor felcsillant és az asszonyt akaratlanul is megremegteté.

Oh mit nem adott volna érte Magda, hogy ennek az embernek soha se okozzon bánatot, hogy

a jó ember soh' se szenvedjen ő miatta. Mindent feláldozott volna szívesen érte, csak ő, a férje, legyen boldog.

Mindent?

Nem, nem lett volna képes többé Andort nem szeretni. Ugy jött hirtelen ez a nagy szenvedély a szívébe, mint a fergeget a pusztán, mikor egy maroknyi nagyságu felhőcskéből támad.

Hogy is történt a dolog? Kérde szászor is magában.

Igen egyszerűen. Egyszer csak — egy forró nyári délután — beszélgettek egymással és oly meleg vonalomban támadt szívében, hogy akaratlanul is egy szó hagyta el ajkukat, a mely beteggétette mindkettőjük szívét. Nagy beteggét és más orvoslást nem találhattak ki, minthogy egymás keblére borultak.

A szép szőke asszony másnak adta oda a szívét. És most sajnálja az urát. Egyre a fejében motoszkált, hogy mily fájdalmas érzés az, hogy a férje imádja és ő egy más férfira kénytelen gondolni.

Ismét egy távirat, — kiáltá az egyik vendég, a mint megpillantotta a kastély felé közeledő kuldöncöt.

— Bizonyára Váray a győztes! — hangzott egy megjegyzés.

A háziur felbontotta a táviratot. Csönd ho-

nolt a szobában. Sír csönd. Arca lángvörös lett és a székében hátrahajlatott Völgyesi, mintha a gutaütés kerülgette volna.

A szomszédnöje felé hajolt és felig hangosan mormogta a távirat szövegét: „A gépkocsi lezuhant egy hegymagaslatról és egy sziklafalon széjjelzúzódott. Bodó Andor a halálát lelte.”

— Bodó Andor!

Szerencsére nem a szép szőke Magda volt az, aki a két szót kiejtve felsikoltott, de egy másik hölgye a társaságnak. Magda még mindig férje tekintetének búvkörében állt. Oh micsoda szemek is voltak azok! Parancsoló, kegyetlen férfiszemek. „Hallgass” azt parancsolák, „ne áruld el magad, légy erős. Senki se sejtse, hogy milyen mély fájdalom dulja kebledet. Tan az léssen a halálod, de hallgatnod kell!” És Magda erős volt.

Borzasztó fájdalmat érzett a szívében, kegyetlen vad fájdalmat, a mely őt majd örüllté tev. Arczát mély halványság borítá, szemei tágra nyíltak, fogai egymásköz verődtek. Néma harcot vívott, de azt csakis a férje vette észre, más senkisé. Érezte mint hagyja el ereje, de egy tekintet a kis leánykára magához téríté úgy, hogy megállhatott a helyen.

Ép úgy mint a gyenge fácska sűrű erdő közepében a vihartól hajlongatva... Ugy taut

szegénysége az oka. — Kommentáljuk már most kissé ezen számadatokat.

Ha tekintjük az időköz rövidségét s a viszonyok mostohaságát melyek alatt a fönti pénzbeli befektetés történt, nagy és tiszteletet parancsoló áldozat az, melyet szegény felvidéki népünk iskolái rekonstrukciójára hozott, de még mindig csekély arra nézve, hogy létszáma és kulturális igényeinek megfelelő lenne, és ebből kifolyólag művelődése és műveltsége a többi szomszéd kultúrák színvonalát nemhogy utolérné, de legalább megközelítené, és e tekintetben egyedüli vigasztalásunk, hogy ez a földhöz ragadt koldusnép aránylag többe áldoz gyermekei vallásérkölcös nevelésére, mint az áldott vidékú magyarság. — Viszonylagos visszamaradásunk okai azonban nem annyira ezen lefolyt 10 éves időközben, mint inkább a távolabb multban keresendők. Legterhelebb ezek között mindenekelőtt a mi tájékoztatásunk s könnyelmű jóhiszeműségünk, melyért egykor vajmi nehéz lesz számot adnunk.

A ki azzal vádolná egyházunkat, hogy a köznépművelődésével nem törődött, az vagy tudatlan, vagy gonosz, hisz az egyetemen és egyéb főiskoláktól kezdve egész az utolsó falusi iskoláig az ő alkotásai, melyeket a világi nagylelkű kegyurak és egyéb mecénásokkal nemcsak létesítet, de nagyobbára mai napig is fenntart. Eme nagy áldozatok mellett azonban nagyon hibáztunk, hogy midőn a kor haladásával a nép intenzívebb oktatásának szüksége előtérbe került, a közoktatásúg vezetését és irányítását nem magunknak tartottuk fel, hanem az állami jogos intézkedést a központi állami jogos felügyeletet messze túlhaladó intézkedést a központi állami kormányzatnak engedték át.

Intenzívebb népoktatásunk Mária Terézia korával veszi kezdetét, és ime ez időtől kezdve 1868-ig, tehát teljes egy századon át csakis a Ratio Educationis és újabb Ratio volt az összes közoktatásúgunk egyedüli „Normativuma“, melynek összes számai az akkori helytartó tanács kezébe voltak összpontosítva. Mi jóhiszeműleg fogadtuk annak minden tantervét, rendeleteit, utasításait, mert bennük semmi vallásértő momentumot nem találtunk. Püspökeink nem voltak szűkmarkuak iskoláink iránt, különösen a női zárdák leánynevelő intézetei iránt, de sem nekünk, sem a társadalomnak nem volt tiszta képe a népnevelésúg valódi állapotáról, nem lévén a népoktatásúgnek a kor kívánalmaihoz mért oly egyházi organuma, mely azt vezette, irányította, haladását vagy visszaesését nyilvántartotta volna.

Hiszen még ma is, ha azt akarjuk megtudni, hogy a magyar kath. egyháznak hány és milyen iskolája van, hány okleveles s paraszttanítója van, milyen az iskolai vagyoni, vagy mennyit költ azok fönttartására, ezt a kir. tanfelügyelő és a közoktatásúgi miniszter évi jelentéseiből kell kiböngészniük.

A kath. népiskolák némi központi, egységes és egyöntetű vezetése céljából kitűnt paedagogusunk dr. Steinberger Ferenc lelkes kezdeményezésére 5—6 év előtt „állami tanítók országos bizottsága“ formájára megalakult nálunk

fel neki, mintha egy szürke felleg borulna ő reá és eltemetné. Elevenen eltemetné. Sikoltani szeretett volna, de csak egy név jött az ajkára... „Andor“. Kifutott a nyitott kertajtón, ki a szabadba, az ezüstös holdfénybe, a mely azzal az egy szóval volt tele „Andor“.

Egy órával később ismét ott ült Magda a nagy szalonban és kissé halványan bár, de mosolyogva töltögette vendégeinek a theát és csak is egyedül a férje tudta, hogy kinek kellett volna holnap a kastélyba jönni — a gépkocsin.

— — — — —
Ilyen gyöngé volt tulajdonképen az az „erős sziv“!

Sziporkák.

A suly.

I. inas: Hány kiló vagy?

II. inas: Negyvenöt. Hát te?

I. inas: Én csak negyvenkettő, de a mikor jóllakom a májsztranné gorombaságaival, vagyok ötven is.

Sz-szel kezdődik.

Tanító: Ki tud egy vármegyét mondani, a mely sz-szel kezdődik.

— Én!

— No mondjad!

— Esztergom!

is a „Kath. tanítók országos tanácsa“, kezdte is kitűnően szervező és tanácsadó működését, de úgy látszik, mintha az is végoapjait élne, mert a magyar kath. egyház ily századok szükségét pótló központi intézményt nem képes föntartani(?)

Lunen származik ama megdönthetetlen meggyőződése, ha ez a kath. központi szervezet az 1868. évi iskolai törvény megalkotásával jön létre, tájékoztatja a nagymeltesü püspöki kart és a kath. nevelésúg világi mecénásait is a kath. népiskola hiányairól és mintegy odamutat, hová lenne fordítandó ama sok százezer, mely vallás különbség nélkül felekezeten célokra lett folyósítva, (Schuster 100,000 frt kórház, Csáky 200 ezer kor. iskolára) összegyűjti az akkori népiskolai állapotokról rendelkezésre kért adatokat, odaállítja a kath. társadalom elé azokat a megmérhetetlen áldozatokat, melyeket az egyház a népoktatás oltárára hozott, párhuzamot von a hazai hitvallásos és a külföldi állami iskolának a közéletre kiható eredményei között — lehetetlen, hogy a kath. intelligencia közvéleménye nem mellettünk foglalt volna állást. Ennek hiával elvesztettük s önkénytelenül a liberális felekezeten állam hatalomkörébe engedték át.

És ezt annál inkább kellett volna tennünk, mennél inkább szembeeszköbbsé lett napról-napra, hogy a kath. iskola el van hagyatva az államtól, a korszellemtől, a kath. intelligenciától, s papjai erőlködése révén csak a hithű kath. néposztály védi a miniszter és a megyei nagy és kis basák nyílt vagy leplezett erőszakoskodásai ellen.

(Folyt. köv.)

Levelezés.

Szalokusz, 1903. okt. 16-án.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Beéd község kath. híveinek régi óhaja egy kápolnát birni, végre teljesült. Mult vasárnap okt. 11. áldotta meg a felepült díszes kápolnát alulirt a bold. sz. Mária Magyarok Nagyasszonya tiszteletére, nem csak a plébániai hívek, hanem a környékből — különösen Vicsap-Apáthi és Nyitra-Egerszegről — összesereglett nagyszámu ajtatos résztvevők jelenlétében. Az alig 350 kath. lelket számláló község valóban nagy áldozatra szánta el magát, midőn lelki szükségletének megvalósulását tervbe vette.

Most midőn a tágas kápolna készen áll, a jó Istenen kívül, ki nem csak megadta beédi híveimnek az áldozatkész szándékot és akaratot a kápolna felépítéséhez, hanem az erőt is, — nagy készséggel nyilvánosságra hozom azon kegyes jötevők névsorát — a beédieket kivéve —, kik adományaikkal szívesek voltak hozzájárulni ezen Istenháznak megvalósulásához.

Mindenekelőtt felemlitem Edelsheim-Gyulai Lipót bárót, ki nagyevü ajándékával, mivel a teher nagy részét maga viselte, azért is iránta való mély hálaunkat és köszönetünket első sorban kötelességünknek tartjuk e helyen leróni. Kegyes volt adni 1000 kor. készpénzt, 33,000 téglát, 7000 cseréptéglát és 52 köbméter kemény tűzfát a méz égetéshez. Alsó-Elefánth községe megengette határában díjtalanul a szükséges homokot szedni, továbbá adakoztak N. N. 200 kor., a nyitrai káptalan 50 kor., Ertler Ignác 28 kor., Dr. Franciscy Lajos 20 kor., Bartakovics Árpád 10 kor., Emődy József 6 kor., gr. Apponyi Lajosné 5 kor., Sieberth Lipót 5 kor., Kochanovszky Ilona 4 kor., Markovich Viktor 3 kor., Kováts Józsefné 3 kor.

Továbbá adakoztak egyenkint 2 koronával: Crausz Vinczéné, Jeszenszky V., Szabó Mihály, Markovics Dénes, Dr. Gyürky Géza, Riszner Károly, Ott Andrásné, Duboviczky Imre, Poeck Rezső, Wohland Ignác, Rényi Ilona, Csinovszky Anna, Kovács József, Aujeszky, Engel József, Árpássy, Krámer, Dr. Dudek, Németh, Luttmerding, Einkaas Frigyes, Rohling Henrikné, Eilers Bernát, Várszeghy Sándor, Reeska Mihály, Dr. Bandl Ervin, Kossik Ferenc, Zatkovics Alajos, Nagy-Tapolcsány város, Hecht Jónás.

Egy koronával: A suránkai hívek, Gerháth Mihály, Einzinger József, Dr. Janits Imre, Fellner, Bezák István, Mlynár, Ferenczi Károly, Luermann

Frigyes, Valent Mihály, Lehmden János, Schmidest, Lubhn, Déters, Luttmerking, Bungener, Nibur, Ács Margitka, Kuna Márton, Fiebig Alajos, Bezák György, Babcsan József, Baum, Szikora Jakab, Kelecsényi Mór, Fulöp A., Csuahák József, Chynorán község, n.-bossányi kjegyző, Vida János, Krizsan Katalin, Bodó, Prohászka G. Pongrácz Kálmán, és Krajcsovits János 1 kor. 20 fill. (A többi 10—20 filléres adományokat lapunk térszúke miatt mellőznünk kellett. Szerk.)

Sokaknak nevént nem hozhattam nyilvánosságra, részint, mivel névtelenül irták be a felajánlott összeget, részint pedig, mivel a nevet nem lehetett kivenni. Halás köszönetet mond — Isten fizesse meg — a kegyes adományokért, mint saját, mint pedig beédi hívei nevében, *Kocsner*, esperesplébános.

Ujdonságok.

A „Nyitramegyei Ellenzék“ tagjaihoz. Az október 29-én tartandó megyei közgyűlés alkalmából van szerencsém tiszteletteljesen meghívni a Nyitramegyei Ellenzék tagjait, hogy okt. 28-án esti 6 órakor a Koronaszálló 10. számú termében minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Ürmény, 1903. okt. 16.

Dr. Hunyady László gróf.

Személyi hírek. Dr. Kramolin Viktor főispán, Markhot Gyula alispán és dr. Kostyal Miklós vármegyei főjegyző e hó 16-án Budapestre utaztak az országos Deakünnepélyre és csak ma, vasárnap, esetleg hétfőn térnek vissza Nyitrára.

Uj főrendiházi tagok. Dr. gróf Hunyady László, a „Nyitramegyei Ellenzék“ elnöke ürményi nagybirtokos és gróf Széchenyi Emil, gróf Hunyady sógora felvetettek a magyar főrendiház tagjai közé vagyon alapján.

Hymen. Kovács Mór e hó 18-án esküszik hűséget Felsner Juci kisasszonynak, Felsner Jónás nyitrai nagytözsdés kedves leányának.

Áthelyezés. Mandelik Sándor póstyéni posta és távirtda főnök hasonminőségben Komáromba helyeztetett át.

Halálozás. Özv. Szikszay Mihályné szül. Császká Vilma, Császká György, kalocsai érsek úr nővére. Özv. Szikszayné nyitramegyei leány, férje egykor 1870—2-ig gyógyszerész volt Nyitrán, a mostani Tombor gyógyszerárban, mignem ennek halála után az özvegy fivérével, Császká Györgyvel, szintén vármegyénk szülötténél vonult meg, hol a mult héten elete 68. évében jobb létre szenderült Kalocsán. — *Tóth István* vágúj helyi adóellenőr ugyanott elhunyt.

Az Egyházm. nyugdíj-választmány f. hó 14-én tartott ülést Venczell Ferenc c. püspök elnöke alatt. Az ülésen részt vettek a központi tagokon kívül Szteszkál József c. kanonok, Chocholus Bálint pruszkai, dr. Chorényi József illavai és dr. Teszelszky József nagybittsei esp. plébános. A választmány helyt adott Döller József zserei és Gáspár Lajos dlhepolei lelkész urak nyugdíj iránt beterjesztett kérelmeknek és a nevezettek 1904. jan. elsejétől egyenkint 1400 koronával nyugdíjazta.

Az ex-lex Nyitra vármegyében. A közigazgatási bizottság e hó 13-án tartott ülést, melyen megdöbentő adatokat mutatott be Magyary Miklós pénzügyigazgató az adó elmaradásáról ez évben. A közvetett adókból ugyanis befolyt Nyitra megyében tavaly szeptemberben egy millió 129,772 kor. Az idén pedig ugyancsak szept. hó folyamán csupán 556,964 koronát vett be az állam ezen cimen. A hátralék *egy hónap alatt* csak ezen egy tétel alatt, meghaladja a fel-

millió koronát, ez sokkal több, mint a menyit befizettek. — Az egyenes adók szintén jelentékeny csökkenést mutatnak. Így a vármegyében ez év szeptember hava folyamán 49,336 koronával kevesebb adó folyt be, mint tavaly ugyanazon idő alatt. Sőt 1893. jan. 1-től szept. 30-ig összesen 135,378 koronával kevesebb fizettetett be az egyenes adókból mint tavaly ugyanazon idő alatt. Ugy hogy csak az egyenes adók ez évi hátraléka a vármegyében 1,943,682 kor., a mi természetesen ugyanennyi, rövid idő alatt behajtandó adósságnak felel meg. Mert az állam arra soká várni nem fog, beszedi végrehajtás útján is, okoz természet költségeit az adóhátralékosoknak jó részét elkötővetvényi vagyonuknak. Az adómegegyezésben utazó és arra bujtogató kurucok azután vigasztalhatják a károsultakat, hogy „Ne féljtek, fogjátok büszkén a koldusbotot, hiszen jó hazafiak voltatok.“

A polgárságnak nem kell az esküdtsek. Furcsa helyzetbe jutott a múlt héten a nyitrai törvényszék, az esküdtbíró megalkotásánál csak 23 tag jelent meg, holott legalább 36 esküdt megjelenése kívánatos. Ezekből t. i. 12-öt kivethet a vádló, 12 a vádlott, úgy hogy még mindig 12 maradjon. A kérdéses tárgyalás előtt, ha a vad és a védelem élt volna jogával, nem maradt volna senki az esküdtök közül, mert összesen csak 23-an voltak. A törvényszék azután a tárgyalásokat december hóra halasztotta.

Megyei őszi rendes közgyűlés.

Dr. Kramolin Victor főispán f. hó 29-ére hívta egybe Nyitra vármegye törvényhatósági bizottságát őszi rendes közgyűlésre. A közgyűlés délelőtti tárgyat kizárólag a Deák Ferenc ünnepély fogja képezni, míg a megyei önkormányzatot képező pontok csak délután 3 órákor esetleg a következő napokon fognak tárgyalatni. A tárgyszorozatból kiemeljük a következőket: 1. A vármegyei székház és a volt kir. ügyészégi épület átalakítása s ennek folytán a szükséges vármegyei pótadó kivétele mellett az építési költségek fedezésére irányuló előterjesztésnek. 4. A *belügy-miniszternek leirata az adófizetések elfogadásának megtagadása tárgyában.* 6. Szathmárnémeti városi törvényhatóság közönségének átirata a 3-ik évöket szolgáló katonáknak szolgálatban való visszatartása tárgyában. 7. Hevesvármegye közönségének átirata a meg nem szavazott adók és meg nem ajánlott újoncok tárgyában. 8. Szeged város közönségének átirata a közös ügyekre vonatkozó nemzeti követelmények tárgyában. 9. Budapest székesfőváros közönségének átirata a hazánkban állandóan nem lakó, de innen jövedelmet élvező birtokosoknak különleges adóval való megterhelése iránt. 20. Deák Ferenc ünnepélyt előkészítő bizottságnak javaslata Deák Ferenc szobrának létesítése tárgyában. 25. A nyitrai megyei általános tanítótestület előterjesztése a 15 éven aluli gyermekeknek az iszákosságtól való megóvása iránt. 28. Előterjesztés a vármegyei telephon hálózat kérdésében.

Deák Ferenc ünnepélyek. A helybeli róm. kath. főgimnázium Deák Ferenc születésének századik évfordulóját folyó évi október hó 17-én ünnepelte meg a nagy férfiúhoz méltó kegyelettel. Az ünnepség 8 órákor szent misével kezdődött, melyen az egész tanári kar és ifjuság jelen volt. Este az intézet tornacsarnokában változatos műsorral kiválóan sikerült iskolai ünnep folyt le. Bevezetésül az énekkar elénekelte a himnust, mire az ifjuság zenekara adta elő biztos és szabatos játékkal Vagnernek „Reménycsillaghoz“ c. ünnepi darabját. Ezután Cserhelyi Sándor tanár tartotta meg a jelen viszonyokra is tanulságos reflexiók kíséretében tartalmas emlékbeszédét. Az énekkar úde, lelkes magyar dalai után Lemberg N. VIII. o. t. szavalta Radó A.-nak „Éji látogatás“ c. alkalmi darabját, mire Mezner V. o. t. cimbalomjátéka Tenczer, Vaczulik és Vajda VIII. o. t. vonós kíséretében ismét magyar népdalok hangzottak fel s gyönyörködtették az ifjuságot. Ezután Kolos József VIII.

o. t. tartotta meg felolvasását kerekded történeti képben állítva elé „Deák Ferenc államférfiúi nagyságát“. Majd ismét a zenekar ragadta magával a könnyen lelkesülő ifjuságot, a zeneszerek mindenféle nemén előadott játszi, kedves „Fülemile-polkák“-jával. Végül az ének- és zenekartól együttesen előadott „Szózat“ fejezte be a szépen sikerült hazafias ünnepélyt.

A nyitrai róm. kath. felsőbb leányiskolában több vendég és a tanári kar jelenlétében a felsőbb leányiskola tegnap a következő program szerint ünnepelte meg Deák Ferenc születésének századik évfordulóját: 1.) Isten áldd meg!... 2.) Deák emlékezete Szemlér Ferentől, szavalta Kaszonyi Gizella V. osztályu tanuló. 3.) Deák Ferenc élete és működése, írta (gyakorlatul) és felolvasta Thuróczy Lenke VI. o. t. 4.) Szép honomnak, 3 szövevény Erődi Ernőtől. 5.) A hazáról Petőfi Sándortól, szavalta Hovan Stefánia VI. o. t. 6.) Nemzeti szín 2 szövevény, Barsay S.-tól. 7.) Emlékbeszéd, tartotta Dudek dr. igazgató, fejtegetve Deák önzetlenségét, okosságát s rendíthetetlen hazaszeretetét. 8.) Hazádnak rendületlenül.

Érsekújvár város közönsége Deák Ferenc születése századik évfordulójának emlékeztérére ma vasárnap okt. 18-án délelőtt 8¹/₂ órákor a városháza nagytermében diszközgyűlést tart, melynek tárgyszorozata a következő: D. e. 8¹/₂ órákor elnöki megnyitó. 9-kor ünnepélyes istentisztelet a plebánia templomban. 11 órákor a diszközgyűlés folytatása. Emlékbeszéd Deák Ferenc fölött, tartja Finta Ferenc főgimn. igazgató.

Sorozás Nyitra megyében. A sorozó bizottság a jövő hónap ötödikén kezdi meg működését, de ne ijedjünk meg csakis a reklamálások kerülnek sorozásra. Azon keresetképtelen csalátagok kötelesek lesznek megjelenni, kik igényt tartanak arra, hogy jelenleg tényleges szolgálatban levő fiaik haza bocsáttassanak. Ugy szintén azok is, kik még eddig besorozva nincsenek, de a sorozási kort elérték, s igényt tartanak arra, hogy családtagjaik keresetképtelensége folytán a katonai szolgálatól felmentessenek. A sorozó bizottság azonkívül kiterjeszti működését az itt tartózkodó osztrák honosokra is. A bizottság, melynek tagjai ifj. Bokros János, dr. Thuróczy Károly és Faschler Ferenc, bizalmi férfiak Rédeky Géza és Markovics Sándor, a jövő hótól kezdve minden hó 5-én működik reggeli 9 órától és pedig mindenkor Nyitra. Működési körébe tartoznak Nyitra város és Érsekújvár továbbá a következő járák: nyitrai, újvári, selyei, galgóczi, tapolcsányi, és a privigyei járák.

Nyitra megyeiek köre. Ilyen név alatt a Budapesten tartózkodó nyitra megyeiek társas-kört alakítottak, mely tegnap szombaton tartotta alakuló közgyűlését. A kör célja a hazafias köz- és társas-szellem fejlesztése, a tudományos művelődés előmozdítása a kör tagjai közt; a nyitra megyei főiskolai hallgatók segélyezése és önművelődésük előmozdítása. A kör célját a nemzetiségi vidékeken alakítandó népkönyvtárakkal, a hazafias ünnepélyes megünneplésével, alapítványokkal, egyes pártolók befizetésével és a rendes tagok évi járulékaival akarja elérni. Az előkészítő bizottság Halasz Gyula előadó alapszabálytervezetét 4 napi élénk vita után csekély változtatással egyhangulag elfogadta. A kör elnökségére az ifjak Lyka Károlyt a „Művészet“ neves szerkesztőjét kérték fel. — Igen örvendünk a nyitra megyeiek tömörülésének. Csak azután sokat ne akarjanak markolni egyszerre, mert tudvalevőleg aki sokat markol, keveset fog.

Kétféle mérték Trencsénmegyében. Trencsénmegye — vulgo Schlesinger ország — püchói járásában, Schlesingerek ezen őszi fészében, a közg. közegek igazságszolgáltatása nagyon gyors lábú vagy ellenkezőleg, csiga módra halad, a szerint, a mint a Schlesingerek érdeke kívánja. Bizonyításul, írja tudósítónk, ime két eset a sok közül. — Egy szegény a nyáron át bizonyos zsidó bérlőnél dolgozó munkás megígérte a bérlőnek, hogy községében 40 munkást szerez a őszi munkához. A munkás — ígéreteért — se

foglalót, se más előnyt nem kapott a bérlőtől. A bérlő bizva az ígéretben, két szekeret küldött a munkásokért. Csakhogy munkás egy szál sem volt. Nem volt azért, mert a legsürgősebb munka idejében, az ígéretet tevő nem tudott kapni embereket. Am megjárta! Nem tellett be 24 óra már is be lett kísérve csendő fedezet mellett a püchói szolgabírószákhöz, mert lóvá tette önhibáján kívül a zsidó-bérlő — lovait! — Ugye gyors és igazságos eljárás?! — A másik eset ez. Tudtunkkal egy járásbeli plebános beperelte plebániája zsidó birtokait párbér fizetése iránt a járásbírószákhöz. A pert megnyerte I-ös és II-ös fokulag végérvényesen. De ennek dacára egyes zsidó birtokosok nem akarták megfizetni a párbér, azért a plebános a szolgabírószákhöz perelte az illetőket még 1901. elején, s a per mai napig sincs elintézve, ott hever a szolgabírószákhöz. Nemde gyors és igazságos eljárás!? — Törvény, jog, igazság! „Jöjjön el a te országod“ — Schlesingur országba is!

Missiók. Stepanón Lazarista atyák Bezá József, Báthora István és Hrebik Antal missiókat ujtottak meg szeptember 13-ától 21-ig. Az első missiók 1901 évben szeptember 1-étől 14-ig tartottak. A megújítás nagyon üdvösen hatott a népre. Az első missió a buzgalmat fokozta, gyümölcsöt növelte és állandósította. Csupán magából a községből 1250 hívő járult az Úr asztalához; de a szomszéd községekből is számosan lettek részesei a missiók áldásainak. Isten áldása kísérje a buzgó hithirdetőket.

Deák Ferenc életéből, a következő jellemző apróságot olvassuk:

Volt Deák Ferencnek egy kis Máriaképes emlékérmé, melyet fölötté nagy kegyeletben tartott. Soha le nem tette. Ott lógott egész életén át egy kis vékony zsinogen a nyakában, Mint talizánt, úgy tekintette. Vallásos érzületének egyik tanúbizonysága volt ez a kis emlék is. Mikor halálát közeledni érezte, s már alig tudott beszélni, oda intette magához rokonát, Sibirik Antal honvédszázadost, a kinek családjával együtt lakott életének utolsó évében a városligeti Deutschvillában, s azt mondotta neki:

— Kérlek öcsém, ha majd öltöztetnek, ezt a kis emléket le ne hagyd venni a nyakamról. Nem is vették le. Emlék volt — Klára néneje utján — *Édesanyjától.*

Az a férfi, a ki nagy érdemei elismerésül soha semmiféle kintüntetést, semmiféle érdemelet emlékül soha el nem fogadott, — az édesanyjai emléket oly becsben tartotta, hogy elvinni kívánta magával még a sirba is — örök emlékül!

A galgóczi postasikkasztásról, melyet a fővárosi lapok tévesen helyeztek Galgócra, helyesebben bresztoványiról, következőket jelent lapunk egy galgóczi barátja: Ruprecht Adrien nagybresztoványi postamesternő megbetegedvén, veje Scherz Ede által kezeltette postáját. Posta-utalványok és chekek kifizetésére 14,200 koronára szüksége lévén, a galgóczi postafőnökséghez fordult, melyhez Bresztovány tartozik, hogy az összeget küldjék meg. Miután azonban a galgóczi postafőnök a pozsonyi postaiszolgálatától erről értesítve s felhatalmazva nem volt, táviratilag kérdést intézett az igazgatóságához Pozsonyba, honnan igéző válasz érkezett. Ezután a kért összeget a bresztoványi postának megküldte. Scherz Ede a pénzeslevelet zsebre vágta s a 6 órai gyorsvonattal elpárolgott. Másnap reggeli 9 óráig megtették az elfogatására szükséges intézkedéseket, úgy hogy alapos a remény, hogy már el is van fogva.

Financélek logikája. Hogy mennyire rabszolgája lesz az egyed az államnak, azt nem is vesszük észre, csak néha, mikor belebotlunk valamibe, akkor ébredünk kissé öntudatra. A Vágvolgyi Lap legutóbbi számában a következő jermiadákat olvassuk: *Szivarcsempészet Ausztriából.* Lapunk 30. számában e tárgyban közölt cikkünk tartalma feltűnést keltett és az intező körök figyelmét is felkeltette. Azóta sok szó esett e tárgyról s legnagyobb meglepetésünkre voltak olyanok is, a kik azt állították, hogy szabad

Ausztriából hozzánk szivart vámentesen behozni! Kell, hogy szabad legyen a szivarforgalom Ausztriából, — bizonyítottan az állító — mert tény az, hogy legtöbb dohányos úr minden bécsi útjáról százával hozza magával a „bécsi“ szivarokat a nélkül, hogy azt vám alá bejelentene. — Teszik pedig ezt a legnagyobb nyilvánossággal és úgy, hogy másnak is megteszik, fel is ajánlják azt a „kis szivességet“, hogy hoznak száz bécsi trabukkót, portorikót! Nos hát, ez a tény nagyon is szomorú világot vet a mi közjogi és erkölcsi felfogásunkra! Azt minden ember tudja, hogy Magyarországon dohányjövődék van. Azt talán még helyeslik is, hogy azt a szegény embert, a ki a saját kertjében egy pár tő dohányt termet, hogy szűz dohányt szivhasson alaposan megbüntetik. De azt, hogy Ausztria külföld s hogy pénzünköt még a 67-es viszony sem tette közössé, éppen azok nem tudják, a kik közjogot is tanulnak. Mert ha tudnák, nem volna bátorságuk a dohánytörségekben olyan kijelentéseket tenni, hogy „nem is kell a maguk rosz szivarja, majd hozunk Bécsből jót.“ Avagy mégis ismerik az 1876. évi II. t. c. 12. §-át, mely szerint „külföldről való dohány- vagy szivarémpészet az ezáltal megrovíditott vagy veszélyeztetett vám- és fogyasztási illetéknek ötszörösétől annak tizszereséig terjedő mennyiségével büntetettik“ s hogy csak 35 gramm dohány és 10 darab szivar vám- és illetékmentes, ha az utas magával viszi? A ki ezt tudja s mégis megvámolatlan bécsi szivarokat sziv, az tudja csempészkedik. *A csempészkedés pedig még a közfelfogás szerint is egyike a legmegvetendőbb büntetendő eselekményeknek is (?)*, mert hisz jogtalan nyereségvágyból ered! Ha tehát ebben a bűnben sokan leledzenek, az csak annak a bizonyítéka, hogy e tekintetben az időközön tartott rosz szokás elfásulttá tette az erkölcsi érzékünket. A rosz szokást pedig lehetővé tette az ellenőrzésnek ugyszólván teljes hiánya. — A ki ezt írja, az vagy nem dohányos, vagy pedig magyar királyi finác. Csak finác nevezheti azt *legmegvetendőbb eselekménynek*, ha valaki száz darab trabukkót hoz Bécsből. Annyira rabszolgáit lettünk már az államnak, hogy inkább komisz bagót szivunk itthon, csak azért, hogy szaporítsuk az állam jövedelmét. És ez a szolgálékű finác nem jön rá arra, hogy gyártson a magyar állam olyan szivarokat, mint a bécsiek, vagy pedig ne adja el szivarjainknak javát Bécsben s az alját ne szivassa el általunk, akkor senkinek sem jut eszébe Bécsből hozatni szivarokat. — Ilyen fenhargon igazán csak egy finác beszélhet.

Pöstyén fürdőről kaptunk még egy elkésett jelentést, mely szerint a fürdőt e nyáron összesen 7138 vendég látogatta. Habár ez összegben befoglaltatik 459 utazató vendég, ezeket levonva, marad még mindig 6679 állandó tartózkodású látogató. Mindenesetre oly szám, hogy Pöstyénnel, minden hiányai mellett is, egyenetlen egy hazai fürdő sem vetekedhetik.

Mennyit ér egy madárfészek? Érdekes azt tudni, mert a ki azt tudja, vedeni fogja a madarakat. Egy madárfészekben rendszerint öt tojás van, melyekből öt kis madárka kel ki. Minden egyes kis madárka naponta átlag 50 hernyót vagy legyet fogyaszt és így öt kis madárka naponta 250 hernyót pusztít el. A kis madárkák átlag 4—5 hétig etetik, ezt 30 napra kikerekítve, úgy az öt kis madárka még a fészeken van, összesen 7500 hernyót fogyaszt el. Ha most vesszük, hogy minden hernyó naponta csak egy gyümölcsvirágot tesz tönkre, úgy a 7500 hernyó 30 nap alatt 225.000 drb gyümölcstől fosztja meg a kertet, legyen az alma, körte, cseresznye, szilva vagy más gyümölcsvirág. Már most egész bizonyosképp ennek a számtásnak csak tized részét vegyük valóságának, s akkor is egy madárfészek évente annyit ér, mint 20.000 darab gyümölcs. Azért érdemes volna a madarakat kímélni. Sajnos, a zabori területen levő tulajdonosok mindig több és több macskát visznek fel, melyek természetüknél fogva számos madárfészket pusztítanak el. Innen van, hogy csak kevés ferges gyümölcsöt találunk Zaboron. A macskák egy része kint marad télen is, ott elvadul és azok annál több madarat pusztítanak el. A Zabor-hegység rendszabályai szerint a macskák lelőhetőek sőt a hegyközségi választmány elhatározta, hogy minden macskáért, melyet a csó-

szók lelőnek, külön lőpénzt fog fizetni. Ez intézkedés üdvös és bölcs és figyelmeztetjük a lakókat, hogy minden macskát szállítsanak le a városba és ne vigyék ki többé a Zaborba.

Szociálpolitikai előadások. A Magyar Gazdaszövetség már megtette az előkészítő lépéseket a községekben a tél folyamán tartandó szociálpolitikai előadások tárgyában. Minden olvasókör, szövetkezet vagy gazdakör, mely tagja a Magyar Gazdaszövetségnek, készen fogja megkapni a felolvasáshoz a szükséges anyagot s csak felolvasóról kell gondoskodnia. Azok a felolvasók, kik nagyobb hallgatóság előtt tartják felolvasásaikat, tiszteletdíjat kapnak. Az előadások esténként vagy vasárnap délutánokint az iskolában tarthatók. Előadókul legalkalmasabbak a lelkészek, tanítók, birtokosok, gazdatisztek s értelmes földmivelők. Azok, akik a felolvasások tartására vállalkoznak, jelentkezzenek a Magyar Gazdaszövetségnél Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz. alatt. Ugyanitt jelentkezhetnek azon szövetkezetek, olvasókörök és gazdakörök, melyek a Gazdaszövetségbe lépni óhajtanak. A Magyar Gazdaszövetség által készített felolvasások: a terményértékesítés szervezésével, a hitelviszonyok javításával, az adósságok konverziójával, a földmivelők védelmére szolgáló intézkedésekkel, a falusi élet nemesítésének módjaival, jótékonyági és közegészségügyi kérdésekkel, a mezőgazdasági ismeretek népszerűsítésével s más aktuális kérdésekkel fognak foglalkozni.

Sikkasztás. A nagysurányi posta kiadója mintegy 2000 kor. elsikkasztása után f. hó 11-én eltűnt. A sikkasztó állítólag, levelezőnk szavai szerint, „Wien“ felé vette útját; de a wieni rendőrség nyomozása eddig eredménytelen volt. Most országszerte körözik. A hiányzó összeg, mint hírlík, fedezve van.

A liberalizmus gyümölcsei Franciaországban. Combes miniszterelnök Clermont Ferrandban mult vasárnap beszédet tartott Vercingetorix, régi gall hadvezér szobrának leleplezésénél, és az egyház-üldöző politikának diadalát hirdette a konzervatívok felett sőt újabb haditerveket helyezett kilátásba, melyekről a „Bp. Hírlap“ mult hétfői száma referál. — De nézzük meg az érem másik oldalát is. Ugyanazon lap egy néhány hasábjal odább a következő tájékoztatást nyújt Franciaország alkoholizmusáról: *Az alkoholizmus Franciaországban.* Sok esztendő óta számos politikust és tudóst foglalkoztat az alkoholizmusnak borzasztó terjedése Franciaországban, annak veszedelme az egységre és az egész nemzetre, a mely kártékonyan hat minden téren és még a katonai erőt is csökkenti. Daremberg dr. egy francia lapban egész rémséges voltában tárja föl ezt a szörnyű csapást. Figyelemreméltó fejtegetéséből közöljük a következőket:

Az utóbbi ötven esztendőben Franciaországban a lakosság 100:112 arányban növekedett, és ugyanaz alatt az idő alatt az alkohol fogyasztása 100:355 arányban emelkedett. Ez annál szomorubb Franciaországra, mert más országokban az alkohol fogyasztása vagy erősen megcsökkent, vagy legalább is nem változott. A legveszedelmesebben emelkedett Franciaországban a szeszfogyasztás, a minek oka a kis üstök terjedése és visszalelései. Az emelkedést bizonyítja az, hogy Franciaországban a kis üstök termelése husz év alatt 63 hektoliterről 21.557 hektoliterre emelkedett. Az alkoholizmus különösen az észak-francia tengerpart mentén levő megyékben dühög, a mit a következő egyetlen példa bizonyít. Andierne 5000 lakosu városkában 1900 ban 68.000 liter kilencven fokos pálinkát jelentettek be adóra, a mi 136.000 liter kereskedelmi pálinkának felel meg, tehát minden egyes lakosra 27:30 liter jut. Ennek következménye a nagyobb halandóság következtében a lakosság fogyása, a faj degenerációja, fizikai, erkölcsi és értelmi tekintetben, a bűnesetek szaporodása és az évi katonai jutalék csökkenése. 1894 ben a saintannei örültek házában száz ott elhelyezett férfi közül harminc és ugyanannyi nő között kilenc alkoholista volt. Eure megyében több év óta állandóan szaporodik a delirium tremens-betegek száma. Normandia e részében az orvosok kénytelenek voltak az anyáknak megülni gyermekeik

szoptatását, mert az asszonyok az iszákosság következtében annyira degenerálódtak. Különben Normandiában és Bretagneban nagyon elterjedt az a szokás, hogy a gyermekeknek, mikor iskolába mennek, pálinkába mártott kenyéret adnak. A már említett Eure megyében az utóbbi harminc esztendőben a bűnesetek száma megkétszereződött, az öngyilkosságoké pedig megnégyszereződött, míg a lakosság száma nem változott. Ugyanígy állapotok találhatók a többi észak-francia megyében is. A szesz italokkal való visszaélés Franciaországban különösen máj- és vesebetegségeket fejlesztett. Az alkoholizmusnak köszönhető a kocsmárosoknál gyakran előforduló kövér, fölpuftadt férfiak típusa, a kik mindig levegő után kapkodnak, mindig szomjasak és soha éhesek. A test mindig puffadtabb lesz, az arc sápadt, a láb megdagadt és a vége a halál irtozatos légzési nehézségek között. Az iszákosok zsirja rosz zsir. Az alkohol a gyomor és a belek emésztését zavarja és az étel zsirrá lesz vér és szénsav helyett. Daremberg dr. végül megemlékezik az alkoholizmus terjedéséről a gyarmatokban, a hol Franciaország most ugyanazt a szerepet játsza, mint az amerikaiak az indiánusokkal szemben, a kiket pálinkával pusztítottak el. Végül kijelenti, hogy ő egyáltalában nincs a szeszivás ellen, hanem csakis a szesz italok élvezésének korlátozását kívánja a mi mint azt Svédország példája mutatja előidézheti egy nemzet újjászületését.

Franciaország kiütte a szerzeteseket, megszüntette az önmegtartózkodás élő példáit, nem csoda ha helyettök alkoholizmust kapott cserébe.

A hivatalos lap humora. A „Budapesti Közlöny“ című hivatalos lap nem sok érdekeset tartalmaz, mégis egyike a legolvasottabb hírlapoknak az országban. Ott vannak a 600 koronán felüli árverések, de azok számára is érdekes, akik nem tartoznak az árverések hyenái közé: ott vannak a kinevezések, előléptetések és rendjelek. A hivatalnok-világ, katonák, rendjelvadászok epedve lesik, mikor jelenik meg a nevők a hivatalos lapban. Az igaz, ha már egyszer megjelent, akkor aztán vége is van a hivatalos lap érdekességének néhány évre, míg t. i. új előléptetés nem vár rájuk. Egyébként pedig száraz, üres újság biz ő kelme. E hó 14-én mégis meglepő hírt hozott, melyet érdemes átvenni más nem hivatalos újságnak is. T. i. Nyáry Rezső grófnak és Perényi Ödön bárónak kinevezését hozza főrendiházi — teremőrké; nemkülönb Zichy Károlyné grófné mint — telefonkezelő nő előléptetve. — Lám, lám, hogy mégis csak demokrata világot élünk, mert nemcsak vagyonos mánás juthat a főrendiházba, hanem szegény is, ha másnak nem, hát teremőrnek meg telefonkisasszonynak, hogy naponkint azt kérdezze a nagyméltóságú fülektől: Halló! Mi tetszik?

Öngyilkosság. Zelenay N. trencsényi takarékpénztári könyvelő f. hó 12-én forgópisztolylyal agyonlőtte magát.

Ujtás a postán. Folyó évi november hó 1-től a kir. posta- és távirtdahivatalok a level postai küldemények (levelek, levelező-lapok, nyomtatványok, — keresztkötésű küldemények, — áru-minták és üzleti papírok) után a közönségtől a kézbesítés alkalmával beszedendő postadíjakat (portó összegeket) a küldeményre fölragasztandó, e célra kiadott portójegyekben kötelesek leróni. Folyó évi november hó 1-től tehát a közönség az ily portójegyekkel el nem látott, fentebb megnevezett levélpostai küldemények után követelt portó megfizetését tagadja meg, s illetve a portó fizetés mellett átvett ily küldemény borítékát (burkolatát, keresztzalagját) bérmentesítetlen levélben bármely posta- és távirtdaigazgatósághoz küldjék be. — Pénzes levelek és csomagok után esedékes portóösszegek ezentul sem fognak portójegyekkel lerovatni.

Gazdák figyelmébe! A nyitrai m. kir. méntelep parancsnoksága a gazdaközönség tudomására hozza, hogy a méntelepen november hó 1-től nagyobb mennyiségű takarmányának a beszerzése vált szükségessé. A kinek tehát eladó szénája, szalmája és zabja van, jelentkezzenek *minél előbb* nevezett parancsnokságnál.

CSARNOK

Levél hazulról.

Kelt otthon a kertben.

Linz legfényesebb temploma a Marien-Dom lesz. Most még csak a szentélye és a tornyai állanak készen, a hajóját még építik. Tiszta gót izlésben épül. Méltó kifejezése lesz a vallásos, égbetörő és aldozatos keresztény léleknek. Épen delutáni ajtatósság volt a szentélyben mikor ott jártam. Rózsafüzért imádkoztak nők és férfiak vegyest. Ez a nép nagyon ajtatos lehet. Többet mondok itt a művelt középosztály is nagyon ajtatos lehet.

Egy fiatal jogász, a ki utitársam volt, esodálkozva nézte ezeket a szívből imádkozó embereket. „Ilyent — ugymond — otthon nem láttam.”

Az orsolya-szűzek templomában még nagyobb meglepetés ért. A lourdesi Szűz kápolnájának rácsos kapujára sok-sok cédula van tűzve. Néhanat atolvastunk: egy francia fiatal ember a szent Szűztől hűséget és kitartást kér hivatása kötelességeinek teljesítéséhez; gyermekek esedeznek eltévelyedett atyjuk megtérítéséért; asszony a férjét kéri vissza, ... Majd mindegyik kérés, vagy hálaadás mottója:

„Maria hat geholfen,
Maria wird weiter helfen.“

Ily erős vallásos élet mellett nem esodálkoz tam, mikor egy épülő palota feliratát olvastam: „Katholischer Pressverein der Erzdiöcese Linz.” Mást nem is láttunk Linzben.

A Pöstlingberg zarándokhelyre az eső miatt nem mehettünk ki, a politikai és közigazgatási épületekbe nem kíváncsoktunk bemenni, muzeum nézésre egy napi ott tartózkodás alatt nem lehet időt szakítani, mert ugy sem kecséget nagy haszonnal, máshová pedig a Baedeker sem utal. Általában igaz, hogy Bécs kivételével alig-alig akadt vidék vagy város, a melyben valami megnézni valót említene a Baedeker a természet alkotásain, néhány várkastélyon s templomon kívül.

Linzet szakadó esőben hagytuk el. A vidék el egészen Gmundenig egyhangu. De Gmundenel már megkezdődik a turisták kedvenc vidéke: a Salzkammergut, az osztrák Svájc meredek szakgatott havasai, mely zöldbe játszó kekesvízű tavaival, csinos stájer faházaival. Már bosszankodtam, hogy ilyen förtelmes időben csak magunk vagyunk erre kéjutazók. De meglepetve vettem észre, hogy a kalauznak majd minden utas körütra szóló menetjegyfűzetet mutatott fel. Ez a körutazási jegy olcsóságával, nagyon megszaportítja az utasok számát. Azt gondolom, ha a M. A. V. is kiállítana ilyen jegyeket, látogatottabb lenne a hegyes felvidék, a bércei Erdély, az Alföld, s nem kellene annyit panaszkodni, hogy az a közönség, melynek a nyári hónapokban módja és ideje van nyaralni, utazni — mind a külföldre vonul, s nem kellene esodálkozni, hogy művelt magyar embertől inkább lehet kérdezősködni a külföldi városokról, tájakról, fürdőkről, mint a honiakról.

A gmundeni, másnéven Traun-tó a Salzkammergut legfestőbb tava. Hatalmas bércek alját tölti ki 12 kilométer hosszúságban a 194 méter mély viz. Sajnos, a hajó késése miatt nem kelhettünk át rajta, hanem csak a partjain emelkedő hegyek oldalain száguldó vonatról tekinthettünk végig azokon a hegyeken, melyek a tavat meredek szakadékaikkal környezik. Ilyen, szinte félelmetes uton érkezünk Ischlbe, Ó Felsőge kedves nyaralóhelyére. A fürdő vidéke páratlanul festői és kirándulásokra legalkalmasabb. A szakadó eső dacára is végig jártuk a fürdőt. De ott maradásra már nem volt türelmünk, mert nem reméltük, hogy az eső legalább egy-két napon belül megszunik.

Kétséges jókedvben szállottunk fel a Salzkammergut h. é. vasújtára, s az Wolfgang See-n áthajókázva St.-Gilgenig jutottunk el. Igazi magyaros szívélyességgel látott el a Radetzky-csárda gazdája. Ismételt szolgálatait ugy ajánlja vendégeinek, hogy feliratta a folyosó falára:

Kehr' ein, geh' aus:
Bleib treu dem Haus.

St. Gilgentől Salzburgig a vidék semmit sem vesz festőiségéből. Az apró, szűkvágányu vasut hihetetlen magasságokat kúszik meg; ha pedig már ugy megszorul, hogy másképp nem segíthet magán hosszú alagutakon vágja ki magát a felhőket horzsoló havasok közül. A picike Krötensee s a kifli alakú Mondsee érintésével szelidőbb vidékre ereszkedik le s elvisz egész Salzburgig.

Ez utazásunk legtávolabbi pontja. A Baedeker tanácsa szerint hamar sietünk a Stadthaus térre, mert a Neubau tornyában megkezdődött a harangok zenéje. Disze egy XVII. századból való szökőkút, a Hofbrunnen, melyet gyönyörű fehér márványból készült löcsoport képez.

Nevezetessége pedig a térnek a harangok zenéje. Mintegy 30 harang látható a nyílt tornyban. Ezeket automata üto szerkezet naponkint kétszer néhány zenedarabot játszik el. A meglepő muzsika 1704-ből való, s játékára a Hohensalzburg vár 1500-ban készült automata szerkezetű orgonája hangját hozza szakgatottan a kőszá szél.

Ezután a székesegyházat néztük meg. A kupolás renaissance templom hatalmas méreteivel és tiszta stíljével hat. Ebben ellentétje a ferencrendiek temploma, a mely furcsa keveréke a stílusoknak. Szentélye csúcsíves égbetörő, sudár termésköoszlopokkal, melyeknek fősége meglepi még azt is, a ki a római bazilikák fényes oszlopsorában gyönyörködött. A templom tágas hajója román, oltárai barokk stílusú. A franciskánusok kolostorában mutogatják P. Singer pansymphoniconját, a melynek harmóniusszerű szerkezetén minden hangszer hangját lehet játszani. Mozart szülővárosa szereti a muzsikát, mikor ily sok érdekes zeneművet alkotott.

A kolostortól és székesegyháztól nem messze fekszik a híres szent-Péter temető. Szélén ósrégi egyház áll, a melyhez épített kolostor könyvtára 40 ezer kötettel rendelkezik, magában a bazilikában pedig szent Rupertusnak († 718.) a németek apostolának sírját őrzik. A templom mögött fekvő temető teli van a legrégebb sírokkal és érdekes feliratokkal.

A temető közepén még egy kápolna van a XIII. századból benne szent Maximusnak sírjával. A cemetérium felett magas és meredek sziklaba vájva fekszenek a salzburgi katakombák. Néhány szűk sikátor és kápolna, a melyet V. században szent Maximusnak és ötven mártírtársának vére szentelt meg. Végül a katakomba felett, mely tanuja volt keresztény hitőseink buzgóágának és hősie hitvallásának, emelkednek a Hohensalzburg vár erős falai. A vár a salzburgi herceg-érseknek, a középkorban még hatalmas világi fejedelemnek dicsőségeiről regél. 1077-ben épült és a XV. században Paris érsek fejezte be teljesen. 1802-ben a szekularizáció ezt is elvette az értek többi birtokával együtt, s kaszárnyává alakította át.

A kényelmes modern embert meredek sikló viszi fel a megmászhatatlannak látszó hegyre, a várat magát pedig kalauz mutogatja. A katonák az összes helyiségeket elfoglalták a dísztermek kivételével. Ezeknek fényéből, gazdag faragásai-ból lehet következtetni, micsoda fényt tudott kifejteni a lovakkor. A vár közepén emelkedő ortoronyból az egész vidékre s az Alpok jeges ormaitól a Salzach folyó mentén sok kilométernyire elláthat az ór. Többet talán az 1286 m. magas Gaisberggről sem lehet látni. Ez a hegy a város

tulsó oldalán fekszik, s vonat vezet fel rá. Szép időben a kilátás onnan oly elragadó, hogy a kirándulók seregei bizonyára már régen megtértették az építőnek a költséget, melyet a pálya kiépítésébe fektettek. Ez már modern építkezés, míg az, a mit eddig esodáltunk, régi, ósrégi időkről beszélhetne.

A modern Salzburg alkotásai között néhány templomon kívül már csak a Mirabell ragadta meg figyelmünket. Fényes park ez, gyönyörű sétányokkal, szobrokkal, közepén muzeum emelkedik. Utasra a ki mint mi, több napig esőben, sárban lubickolt és fázott, ez a park pompázó delutáni napfényben valóságos jótémény volt. Meglepett benne a sok madár, melyek oly szelidek, hogy a járóelők körül tipegnek, közöttük szaldogálnak, közvetlen közelükben énekelnek.

Az osztrák németek láthatólag nagyon szeretik a madarakat. Minden nagyobb városban van a védelmökre Verein. Az védi és táplálja is őket a téli hónapokban, s az utcasarkokon pénzgyűjtő szekrényekben is kéregetnek számukra. Egy ilyen salzburgi szekrénykének a feliratán így esedeznek az apró jószágok:

Amseln, Finken, Stiglitz, Meisen
Und wie wir Vögeln alle heissen,
Flehu' Euch an um Futtergeld,
Weil uns in Winter Hunger quält.

A várost nehéz szívvel tudtuk elhagyni. Utunk egy ideig vadregényes vidéken vezetett. Mintha soha sem tudnánk kibontakozni a kolosszális alpok közül, melyeknek rengeteg csúcsait sűrűn fedi a hó. Este itt oly hideg van, mint a mi vidékünkön októberben. Nem esoda, hiszen a völgyek is nagyon magasán fekszenek a tenger színe felett, s az alpok hatalmas sáncain megtörnek a déli meleg levegő áramlatai.

A hátralevő utat már olyan gyorsan tettük meg, a mint csak lehetett. A Semmering főséges panorámái váltig hívogattak- csalogattak, hogy szálljunk ki, nézzük meg őket közelebről. De mi siettünk szédületes hegységeken, alag utakon és magas viaduktokon vezető vaspályán, siettünk, mert — mert kényszerített a honvágy. Azért hasszasabban már csak Wiener-Neustadt-ban állapodtunk meg.

Vonzott a város megnézésére annak szereplése a magyar történelemben. Hány szegény fogoly siránkozott, epekedett itt a hazája után! A város egy részét csupa várszerű, erősített régi kaszárnya foglalja el, melyekben ezek a nemzeti vértanuk szenvedtek. Egy szomorú nyomra akadunk a plebánia templom falában. Ott van befalazva egy halálfejekkel díszített márványtábla, ezzel a felirattal:

Hoc in tumulo
jacent
Comes Petrus Zrinius
Banus Croatiae
et

Marchio Franciscus Frangepan
ultimus familiae,
qui, quia
caecus caecum duxit,
ambo in hanc foveam ceciderunt.
Discite mortales et casu discite nostro
Observare fidem regibus atque Deo.
Anno Domini MDCLXXI
Die XXX Aprilis hora IX.
Ambitionis meta est tumba.

Ebben a sírban fekszenek gróf Zrinyi Péter, Horvátország bánja és órgróf Frangepán Ferencz, családjának utolsó sarja, kik minthogy vak vakot vezetett, mindketten ebbe a verembe estek. Tanuljatok halandók, tanuljatok a mi sorsunkon hűséget tartani a királynak és hazának. Az Úr 1671. esztendejében, április 30., 9 órakor. A nagyravágyás határpontja a sír.

A szerencsétlenek sírja valószínűleg a templomban volt, emléktáblájukat ide falazták valamely renoválás alkalmából, poraikat meg talán már széthordta a szél... S. — ás.

Előnyös tőketörlesztéses jelzálog-kölcsönök!

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete a tőketörlesztéses jelzálog-kölcsönökre nézve legujabban a következő rendkívül előnyös föltételeket állapította meg: —————

1. Kölcsönt ad már 300 koronától kezdve.
2. Kölcsönt ad kívánatra úgy, hogy a kölcsönvevő a teljes összeget kapja meg készpénzben leolvasva (s nem záloglevelekben).
3. Kamatok címén sem történik levonás, mert a részletek mindig félvétenként utólag fizetendők.

4. A kölcsön fölvehető 20, vagy 30, vagy 40, vagy 50 évi törlesztésre, mely esetekben a törlesztési hányad (tőke és kamat együtt véve) 5.26%—8%-ig változik. Záloglevéli árfolyam szerint lehet kölcsönt kapni 4.90%-ra is.
5. A kölcsönt az adós bármikor fizetheti vissza akár egészben, akár részben, anélkül

hogy ezért külön díjat vagy térítést fizetne csak köteles félévvel előbb fölmondani.

6. A becslési adatokat az intézet önmaga, saját kölcségén szerzi be és csak a kölcsönből vonja le.

7. A jól felszerelt kérvények nyole nap alatt okvetlenül érdemleges elintéztést nyernek.

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete Nyitra székhelylyel egy vidéki képviselőt állított fel s ennek — a szomszéd megyék határos területeire is kiható — vezetésével —————

MEREY LAJOS nyitrai ügyvéd urat bizta meg, kihez a kölcsöntkérő ügyfelek teljes bizalommal fordulhatnak s tőle minden további fölvilágosítást díjmentesen nyerhetnek.

**KISBIRTOKOSOK ORSZ.
FÖLDHITELINTÉZETE.**

Felülmulhatatlan

oleső minőség és gazdag választék tekintetében jelenlegi őszi és téli aruraktáram a legujabb és legszebb úri-, női- és gyermek-confectió, férfi és női ruhaszövetek, vászon és gyapjuszövet, szőnyeg, függöny, bútorszövet, szőrmegallér, kar-mantyú, blouse stb.-ben.

Midőn törekvésem oda irányul, hogy tisztelt vevőimnek csakis jó árut elfozadható ár mellett kínáljak, melynek elősegítésére sok évi gyakorlottságom biztos támaszt nyújt, meggyőződve vagyok, hogy minden egyes vevő, a már általánosan ismert tisztességes eljárásom által teljes megelégedést fog nyerni. Teljes tisztelettel

KNOFF SALAMON
Kalmár-utca 9. szám.

2-2.

WEIGL ANTAL

PAPI ÉS POLGÁRI
SZABÓ NYITRÁN.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben úgy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkat, mucetumokat, birtumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

*** Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl. ***

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24% kén-savas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76% kén-savas káli tartalommal,

Kovasavas káilit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb műtrágyaféléket, azonkívül

Rézgálicot (98—99%)

elismeret kitűnő minőségben legolesőbban szállit a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Kiváló szerencse Töröknél!

Felülmulhatlanul

kedvez főárudánknak a szerencse. Rövid idő alatt 12 millió korona nyeremény-nél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi 5 hónapban a három legnagyobb nyereményt es pedig:

a 605,000 koronás nagy jutalmat az 57080. számú sorsjegyre
a 100,000 " főnyereményt a 74366. " "
a 90,000 " " a 109780. " "

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyereményt.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydúsabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadalmazott 13. osztálysorsjátékban újból

110,000 sorsjegyre 55,000 pénznyeremény

jut és összesen egy hatalmas összeget.

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

1,000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000.

1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à

80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000.

1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000.

8 à 15.000, 36 à 10.000 korona és még sok egyéb;

összesen **55.000 nyeremény és jutalom 14.459.000**

korona összegben.

Az I. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt —,75 vagy kor. 1.50; 1/4 eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—

1/2 " " frt 3.— " kor. 6.—; 1/1 " " frt 6.— " kor. 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük.

Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

f. évi október hó 26-ig

bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. és T^{SA}

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főárudánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Teréz-körut 46/a. I. fiók: Váci-körut 4/a.

II. fiók: Múzeum-körut 11/a. III. fiók: Erzsébet-körut 54/a.

Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. és TÁRSA bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget kor. összegben utánvételezni kérem
— postautóval küldöm — mellékelem bankjegyekben (bélyegeken). — A nem tetsző törleendő!

Pontos cím:

Országos Zarándoklat

Rómába és Jeruzsálembe

a ft. esztergomi főegyházm. hatóság engedélyével.

Indulás: Budapestről a központi pályaudvarból f. évi október hó 22-én este 8 órakor.

Lelki vezető: főtit. **Kompánek József** esperes **Nagy-Sztrice** (Trencsén megye). —

Utirány: Budapest-Fiume-Ankona-Loreto-Róma. Vissza ugyanazon irányban.

Árak: I. oszt. 210 kor. } 4 napiellátással Rómában
II. " 165 " } 1 " " Lorettóban
III. " 95 " }
III. " 60 " } ellátás nélkül.

Az utazás oda-vissza fog tartani 9 napig. — A lelkivezető már 5-ödször teszi ezt a zarándoklatot, mint vezető már 3-adszor. Ezen zarándoklat abban a szerencsében fog részesülni, hogy azt ő mlta gróf Majláth erdélyi püspök úr fogja ő Szentségehez X. Pius pápához vezetni és bemutatni. A résztvevők pénze okt. hó 19-ig a lelki vezetőhöz beküldendő. Közlebbi felvilágosítással — programmal — szívesen szolgál a lelkivezető, vagy a főrendező s technikai kipróbált vezető: **Beszédits János** úr, magyar utazási irodafőnök Budapest. IV. Zsibárus-utca I. sz.

Ugyanezen zarándoklatból a Jeruzsálembe utazók tovább folytatják utjukat; azok pedig, kik nem szándékoznak a Szentföldre utazni, vezetés mellett visszatérnek.

Jeruzsálembe lelki vezető: Főt. **Kada Mihály** plebános **Szt.-Endre** (Pest megye.)

Irány: Rómából-Nápoly-Messina-Alexandria-Kairo-Izmila-Jaffa-Jeruzsálem-Betlehem s így vissza.

Árak: I. oszt. 900 kor. } 20 napi teljes ellátással.
II. " 680 " }
III. " 315 " }

Utazás tartama 28 nap. Jelentkezni s pénzt küldeni lehet okt. 19-ig főtit. **Kada Mihály** úrhoz plebános **Szt.-Endre** (Pestmegye), vagy a főrendezőhöz **Beszédits János** úrhoz fenti cím alatt.

Nyitrai Népbank zálogkölcson-osztálya.

Zálog-árverés

1903-ik évi november hó 17-én.

Mindazon ékszeres és zálogtárgyak, melyek 1903. évi június végeig ki nem váltattak vagy át nem irattak, f. évi november 17-én a Nyitrai népbank termében delután 2—4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefizetéssel mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vételessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltettek sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitrán, 1903. október hó 14-én.

Az igazgatóság.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.